

Vergunningmanagement op maat Onder de Omgevingswet

Efficiënt, effectief, doelgericht en toepasbaar werken
onder de Omgevingswet voor VTH

Vergunningmanagement op maat onder de OW

1.	Inleiding	3
2.	vergunningmanagement op maat	3
2.1	De winst van vergunningmanagement	3
2.2	Het stappenplan	4
2.3.	De visie op vergunningmanagement.	4
2.4.	procesoptimalisatie vergunningverlening.	5
3.	Vergunning als dat moet, vergunningvrij als dat kan	6
3.1	De kaders	6
3.2	De risico's en kansen	6
3.3.	Mogelijkheden in de bruidsschat (op van rechtswege)	6
3.4.	Relatie handhavingsbeleid en vergunningen (prioritering)	7
3.5.	Naar toetsbare regels (diverse omgevingsplanactiteiten)	8
3.6.	van vergunning naar meldingsplicht of informatieplicht	8
4.	Sloop of verbouw de bruidsschat	
4.1.	Analyse bruidsschatregels in relatie tot eigen visie	8
4.2.	Analyse bruidsschatregels in relatie tot prioriteit HH-beleid	9
4.3.	Soorten regels in de bruidsschat	10
4.3.1.	Procesregels	11
4.3.2	Handhavingsregels	11
4.3.3.	Vangnetregels	12
4.5	Nodig / meerwaarde of niet	12
5.	Minder lek rijden door punaises te ruimen	
5.1	De kaders	13
5.2	De risico's en kansen	14
5.3.	Analyse percentage vergunningen in afwijking	14
5.4.	Ontheffing of algemene regel	15
5.5.	Soorten Etfal (complex, regulier, eenvoudig)	15
6.	Procedures lean en mean.	
6.1	De kaders	16
6.2	De risico's en kansen	16
6.3.	Reduceer beleid	17
6.4.	Lean management in relatie tot Casemanagement	18
6.5.	Effectieve speeltijd ten opzichte van totale speeltijd	18

Vergunningmanagement op maat onder de Omgevingswet

1. Inleiding

Door de invoering van de Omgevingswet met daarbinnen de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen per 1 januari 2024 is er binnen de afdeling(en) die belast zijn met vergunningverlening veel veranderd, of anders gezegd, gaat er veel veranderen. Door de knip tussen de activiteit bouwen (technisch) en de omgevingsplanactiviteit vraagt dit om een heroverweging van inzet en een andere invulling van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De Omgevingswet biedt keuzes om activiteiten waar op lokaal niveau vergunningen voor nodig zijn op een andere manier te regelen. De Omgevingswet alleen juridisch invoeren zal een enorme teleurstelling en deceptie opleveren. Daarom is de invoering van de Omgevingswet eigenlijk voor de meeste gemeenten (een paar uitzonderingen daargelaten) pas nu echt gestart, en is er pas effect als het Omgevingsplan (deels) is vastgesteld, en als daarbinnen de bruidsschat is gesloopt of verbouwd. VTH kan hierbij ook niet als zelfstandig onderdeel binnen de gemeentelijke organisatie worden gezien. Het is namelijk de afdeling ruimtelijke ordening die het gereedschap maakt en beschikbaar stelt voor VTH. Visie en beleid is hierbij niet het gereedschap, maar het omgevingsplan en de keuzes die hierin worden gemaakt en vastgesteld als toepasbare regels wel. In dit document ga ik in op een aantal onderwerpen die zoals ik het noem punaises van de weg af halen waardoor we minder banden hoeven te plakken. Vergunningmanagement op maat met oog voor een goede, gezonde toekomstbestendige fysieke leefomgeving waarbij VTH aan het stuur zit, en in staat moet zijn om met dit materieel haar taak op een efficiënte en doelgerichte wijze uit te voeren.

Vergunning als dit moet, vergunningvrij als dit kan

De Omgevingswet stelt letterlijk in haar memorie van toelichting 'Een vergunningplicht is met name geschikt voor gevallen waarin een beoordeling en een belangenafweging moet plaatsvinden die is toegespitst op een concreet geval of gebied waartegen derde belanghebbenden hun bedenkingen tegen kenbaar moeten kunnen maken'. Dit is naar mijn mening één van de grootste opgaven die gemeenten hebben bij het opstellen van het nieuwe omgevingsplan. De capaciteit is beperkt, en door aanstaande bezuinigingen binnen gemeenten en Omgevingsdiensten door de aanstaande kortingen op het gemeentefonds zullen gemeenten moeten keuzes moeten gaan maken. Die keuzes lijken wellicht ingewikkeld, maar vragen vooral lef en durf. Maar in de basis gesteld. Wat heeft het verlenen van een vergunning waartegen bezwaar en of beroep geen grond kent, omdat het besluit is genomen op basis van algemeen geldende regel. En als er om die reden ook geen enkele afweging is gemaakt voor zin. Dat is dan eigenlijk verspilde kostbare schaarse tijd. En hier zit ook een relatie met de bruidsschat. Het oude artikel 3 bijlage II Bor heeft al in 2010 bij de invoering van de Wabo een aanzet gegeven naar het schrappen van vergunningen die de gemeente toch moest verlenen omdat zij al passen binnen haar eigen spelregels. Nu kan dit eenvoudig worden uitgebreid doordat dit artikel in het eigen gemeentelijke omgevingsplan is terecht gekomen.

Sloop of verbouw de bruidsschat (snel)

Door de invoering van de Omgevingswet is er niet heel veel veranderd. Er is meer bouwtechnisch vergunningvrij geworden, maar in al die gevallen is die activiteit nog vergunningplichtig gebleven voor de omgevingsplanactiviteit. Ook hier is het lokaal

bevoegd gezag zelf aan zet. En daarvoor heeft zij ook een cadeau gekregen van het Rijk, de zogeheten bruidsschat. Maar als er niets met de bruidsschat wordt gedaan is het als een doos lego die in de verpakking blijft. Wil een gemeente/Omgevingsdienst binnen haar VTH echt efficiënter gaan werken dan is het een noodzaak deze bruidsschat zo snel mogelijk uit te pakken en hier niet mee te wachten tot 2032. En bij dit uitpakken moet worden gekeken naar de toepasbaarheid van de regelgeving. Om een voorbeeld te noemen is het oude artikel 2 lid 3 bijlage II Bor. Dit artikel heeft door haar complexiteit en de vele begrippen verreweg de meeste jurisprudentie opgeleverd van alle artikelen in en onder de Wabo.

Het uitgangspunt van een 'toepasbare regel' is dat deze regel te begrijpen is, de burger weet waarom die regel er is, hij/zij de regel kan toepassen, en het bevoegd gezag deze kan handhaven. Als dit als uitgangspunt wordt genomen bij het opstellen van het omgevingsplan, dan is er heel veel winst te behalen.

Minder lek rijden door punaises te ruimen

Een ander aspect waar gemeenten hun efficiëntie enorm kunnen verbeteren is de manier waarop wij de regels in het omgevingsplan gaan opstellen. De Omgevingswet vraagt meer uitnodigingsplanologie dan toelatingsplanologie of ook wel beheersplanologie genoemd. Bij uitnodigingsplanologie leg je niet vast wat er al aanwezig is, maar leg je vast wat er op een bepaalde plek ook wel zou kunnen. De gemiddelde gemeente verleend meer dan 60% tot soms wel 80% van alle vergunningen in strijd met haar eigen, met veel inspanning, tijd en geld, vastgestelde regels. De inkt van een bestemmingsplan was vaak nog niet droog of er werd al voor ieder initiatief weer van afgeweken. Ook dat kan anders. Binnenplanse ruimte bieden, en dan niet met ontheffing, maar als algemene regel, kan heel veel tijd opleveren. Ten eerste omdat in die gevallen een vergunning achter wege kan worden gelaten, maar anderzijds omdat er in die gevallen er geen afweging hoefde te worden gemaakt er dus ook niet oneindig veel tijd verloren gaat aan bezwaar en beroepsprocedures. Iedere afwijking vraagt een casuïstieke afweging, en deze afweging moet daarop weer goed worden onderbouwt om het besluit niet te laten sneuvelen. Nu de Omgevingswet in werking is getreden en de zogeheten kruimels niet meer bestaan vraagt, of beter gezegd eist, iedere afwijking een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Wat vraag je dan, en hoe ga je deze onderbouwen is een vraag die bij veel gemeenten nog niet is ingevuld.

Procedures lean en mean

Door het komen te vervallen van de termijn van rechtswege (Lex silencio positivo) is de termijn voor de meest voorkomende vergunningprocedure onder de Omgevingswet een termijn van orde geworden. Dit is voor gemeenten wellicht een verandering waardoor er minder druk op de procedure wordt gevoeld. Ik hoor dit gemeenten ook hardop zeggen, maar let wel op de Wet dwangsom die de aanvrager de mogelijkheid biedt om bij overschrijden van de termijn de gemeente direct in gebreke kan stellen. En het lijkt me toch zeer slecht voor het bestuurlijk imago als het college aan de gemeenteraad in verslag moet uitbrengen over tientallen dwangsommen die aan haar inwoners zijn uitgekeerd. Om die reden moet het proces lean en mean. Meer naar het vooroverleg, maar dan wel vooroverleg met waarde, en met casemanagement dat niet alleen staat voor 'Case' maar ook voor het managen met de daarvoor benodigde skills en verantwoordelijkheid.